

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/146/2021
Identifikačné číslo spisu: 8311213039
Dátum vydania rozhodnutia: 15.12.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8311213039.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. H. Š., bývajúcej v P., H. XXXX/XX, zastúpenej Mgr. Mariánom Lipom, advokátom so sídlom v Humennom, Štefánikova 18, proti žalovanému A. H. Š., bývajúcemu v P.X., J. XXXX/X, zastúpenému JUDr. Vladimírom Šatníkom, advokátom so sídlom v Humennom, Mierová 64/2, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 12C/120/2011, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2019 sp. zn. 4Co/91/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2019 sp. zn. 4Co/91/2019 a rozsudok Okresného súdu Humenné č. k. 12C/120/2011 - 591 zrušuje a vec vracia Okresnému súde Humenné na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 21. júna 2018 č. k. 12C/120/2011 - 591 v spojení s opravným uznesením z 26. júna 2019 č. k. 12C/120/2011 - 648 I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni na vyrovnanie jej podielu sumu 11.387,73 eur v lehote 15 odo dňa právoplatnosti rozsudku, II. žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania, III. priznal štátu náhradu trov konania vo vzťahu k žalobkyni v rozsahu 60 % a vo vzťahu k žalovanému 40 %, IV. žalobkyni a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť 397,70 eur titulom súdneho poplatku na účet Okresného súdu Humenné v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 143, § 148 ods. 1, § 149 ods. 1, § 150 Občianskeho zákonníka a vecne tým, že pri vyporiadaní vychádzal z hodnoty 26.300,- eur a to hodnoty členského podielu k družstevnému bytu č. XX na ul. J. XXXX/X v P., ktorá cena bola určená znalkyňou A. H.. Do masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) nezahrnul sumu 29.849,43 eur a zohľadnil sumu 14.500,- eur a 107,09 eur, ktoré počas konania žalovaný vyplatil žalobkyni. Poukázal na to, že uznesením Okresného súdu Humenné č. k. 17C/170/2012 - 49 z 20. februára 2013 o schválení zmluvy sa zrušilo právo spoločného nájmu účastníkov konania k bytu č. XX na ul. J. XXXX/X v P. a zároveň bolo určené, že nájomcom a členom bytového družstva sa stáva žalovaný, ktorý nadobudol členský podiel k bytu. Pri vyporiadaní BSM dospel k záveru, že sú splnené podmienky na disparitné rozdelenie majetku po zohľadnení výšky príjmov žalovaného, ako aj výšky

príjmov žalobkyne počas manželstva a preto vyporiadal BSM v pomere 40 % pre žalobkyňu a 60 % pre žalovaného. Do masy BSM nezahrnul finančné prostriedky vo výške 1.246,- eur, ktoré boli na účte matky žalobkyne v J. L., keď mal za preukázané, že išlo o peniaze jej matky, ktoré dostala ako odstupné od svojho zamestnávateľa a postupom času boli zapísané na novú vkladnú knižku v J. L., na ktorej je zapísaná ako spoludisponent aj žalobkyňa, avšak majiteľkou je matka žalobkyne. Do masy BSM nezahrnul ani finančné prostriedky vo výške 964,03 eur, ktoré žalobkyňa dostala ako poistné plnenie za poistnú udalosť za osobné motorové vozidlo zn. Felícia, keď mal za to, že k poistnej udalosti došlo v januári 2013 a k dohode o rozdelení hnutelných vecí došlo až v apríli 2013, avšak tieto finančné prostriedky boli viazané na osobné auto zn. Felícia, ktoré pripadlo žalobkyňi a ktorá si za tieto finančné prostriedky auto dala opraviť. Do masy BSM nezahrnul ani sumu 6.905,- eur, ktorú žalovaný žiadal zahrnúť do masy BSM s odôvodnením, že žalobkyňa počas manželstva študovala na vysokej škole a jej titul je nehmotným majetkom, keď dospel k záveru, že žalobkyňa počas manželstva študovala na vysokej škole, avšak v tom čase bola riadne zamestnaná, mala svoj príjem a zároveň uviedol, že žalovaný uviedol túto sumu iba odhadom a ničím ju nezdokladoval. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie ustálil majetok patriaci do BSM v hodnote 79.545,45 eur, ktorá suma predstavuje hodnotu členského podielu bytu vo výške 26.300,- eur a finančné prostriedky, ktorými disponovali strany sporu ku dňu rozvodu manželstva vo výške 53.245,45 eur. Na účtoch žalobkyne bola ku dňu rozvodu manželstva suma 4.859,33 eur a na účtoch žalovaného bola suma 36.022,75 eur. Súd prvej inštancie do masy BSM zahrnul aj finančné prostriedky vo výške 3.995,60 eur, ktoré žalovaný vybral z účtu Slovenskej sporiteľni 30. septembra 2011 a sumu 8.367,77 eur, ktorú žalovaný vybral z účtu v J.Š. L.. Ustálil, že žalovaný ku dňu rozvodu disponoval so sumou 48.386,12 eur. Celková hodnota masy BSM tak predstavovala sumu 79.545,45 eur. Keďže v danej veci súd prvej inštancie rozhodol o disparitnom rozdelení BSM, pre žalobkyňu stanovil sumu 31.818,18 eur, čo zodpovedá 40 % podielu na rozdelení BSM. Žalobkyňa disponovala s finančnými prostriedkami vo výške 4.859,- eur a žalovaný jej počas konania vyplatil sumu 14.500,- eur a 107,09 eur, teda žalobkyňa dostala z masy sumu 20.342,27 eur a na vyrovnanie jej podielu jej patrí 11.387,73 eur, k zaplateniu ktorej sumy súd prvej inštancie zaviazal žalovaného. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). O trovách štátu rozhodol v zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 CSP. O povinnosti strán zaplatiť súdny poplatok rozhodol v súlade s položkou 6 písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov.

2. Krajský súd v Prešove na odvolanie strán sporu rozsudkom z 28. novembra 2019 sp. zn. 4Co/91/2019 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že I. určil, že do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva strán sporu patrí zostatková hodnota členského podielu družstevného bytu č. XX nachádzajúci sa na 7. poschodí bytového domu súp. č. XXXX, ul. J. XXXX/X, P. vo výške 26.300,- eur, finančné prostriedky vedené v peňažných ústavoch k 13. októbru 2011 na meno žalobkyne v sume 4.859,33 eur a na meno žalovaného v sume 36.022,75 eur, finančné prostriedky v sume 3.995,60 eur a 8.367,77 eur, suma 964,03 eura s tým, že určil celkovú hodnotu masy bezpodielového spoluvlastníctva vo výške 80.509,48 eur, II. z titulu finančného vyporiadania zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva strán žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi 19.824,29 eur v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku, III. žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania, IV. priznal štátu nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi v rozsahu 50 % a voči žalovanému v rozsahu 50 % s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, V. žalobkyňi a žalovanému uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva vo výške 2.415,- eur v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet Okresného súdu Humenné, VI. návrh žalovaného na prerušenie konania zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že z výsledkov vykonaného dokazovania, nevyplývali také skutkové okolnosti, ktoré by odôvodňovali odklon od všeobecne akceptovanej zásady rovnosti podielov manželov pri vyporiadaní BSM, keď bolo preukázané, že obaja manželia zabezpečovali rodinu a starostlivosť o domácnosť podľa svojich schopností a možností s tým, že v prevažnej miere túto starostlivosť zabezpečovala žalobkyňa, nakoľko žalovaný pracoval mimo miesta trvalého bydliska a preto sa počas pracovného týždňa nezdržoval v spoločnej domácnosti. Starostlivosť o maloleté deti zabezpečovala sama s tým, že ich vozila do školy, zabezpečovala im stravu, ako aj uspokojenie iných odôvodnených potrieb mal. detí. I napriek plneniu si

pracovných povinností žalovaným mimo miesta trvalého bydliska, odvolací súd nepovažoval za preukázané a opodstatnené stanovenie disparity súdom prvej inštancie v rozsahu 60 % pre žalovaného a 40 % pre žalobkyňu, keď skutkové okolnosti z vykonaného dokazovania pre záver o disparitnou vyporiadani masu BSM nevyplývajú. Za nedôvodnú považoval námietku žalobkyne týkajúcu sa nezahrnutia do masu BSM sumu 29.849,43 eur, keď išlo o finančné prostriedky, ktoré v rámci vykonaného dokazovania boli preukázané, že patrili matke žalovaného. Námietku žalovaného týkajúcu sa použitia sumy 1.460,- eur na zaplataenie hodnoty členského podielu odvolací súd nepovažoval za dôvodnú, keď z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný zaplatil za členský podiel v bytovom družstve na 3-izbový byt sumu 23.800,- Sk a zároveň nevyplýva a žalovaný túto skutočnosť nepreukázal, že by sa jednalo o výlučne finančné prostriedky žalovaného. Za nedôvodnú považoval i uplatnenú námietku žalovaného týkajúcu sa sumy 6.905,- eur, ktorá suma predstavuje vyčíslené náklady žalovaným na štúdium žalobkyne, ktoré nadobudla počas trvania manželstva, nakoľko sa jedná o spotrebované finančné prostriedky nadobudnuté počas trvania manželstva, vedenia spoločnej domácnosti. Navyše dodal, že žalobkyňa počas trvania manželstva bola riadne zamestnaná, zabezpečovala príjem domácnosti podľa svojich schopností a možností, ako aj zabezpečovala starostlivosť o rodinu a tým sa podieľala aj na úhrade nákladov spojených s vedením domácnosti a získaním vysokoškolského štúdia a následne tomu zodpovedajúce pracovné uplatnenie bolo určite prínosom aj z hľadiska finančného zabezpečenia a príjmu z pracovného pomeru žalobkyne. Vo vzťahu k uplatnenej námietke týkajúcej sa nezahrnutia sumy 1.246,- eur do masu BSM žalovaným uviedol, že z výsledkov vykonaného dokazovania bolo preukázané, že uvedená suma bola vedená na vkladnej knižke matky žalobkyne. Vo vzťahu k uplatnenej námietke žalovaným týkajúcej sa vyňatia z masu BSM sumu 1.595,17 eur, ktorú žalovaný vyčísлил ako dotáciu, ktorá bola určená na jeho podnikanie na základe dohody o poskytnutí príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť žalovanému vo výške 3.902,- eur odvolací súd uvádza, že strany sporu počas trvania manželstva nemali zrušené alebo zúžené BSM. Vo vzťahu k vyplateniu sumy 964,03 eur z titulu poistného plnenia uviedol, že z obsahu spisu, a to z oznámenia o poistnom plnení Kooperativa poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, Košice 1 č. poistnej zmluvy XXXXXXXXXXXX zo dňa 30.1.2013 vyplýva, že v čase vzniku poistnej udalosti, ako aj poskytnutého poistného plnenia motorové vozidlo zn. Felicia bolo hnutelnou vecou patriacou do masu BSM, keď k uzatvoreniu dohody o vyporiadani BSM ohľadne hnutelných vecí došlo 17. apríla 2013. Na strane žalobkyne odvolací súd zohľadnil finančné prostriedky vo výške 5.823,36 eur, na strane žalovaného finančné prostriedky vedené na účtoch v peňažnom ústave v sume 36.022,75 eur, finančné prostriedky vybrané žalovaným počas trvania manželstva a prebiehajúceho konania o rozvod celkom v sume 12.363,37 eura, ako aj zostatkovú hodnotu členského podielu 3-izbového družstevného bytu v sume 26.300,- eur, spolu 74.686,12 eur. Žalovanému teda z titulu vyporiadania zaniknutého BSM vznikla povinnosť doplatiť do masu BSM 34.431,38 eur s tým, že na strane žalovaného odvolací súd zohľadnil čiastočné plnenie poskytnuté žalobkyňi v priebehu konania vo výške 14.607,09 eur. Celkom z titulu finančného vyporiadania zaniknutého BSM na vyrovnanie finančného podielu preto uložil žalovanému povinnosť žalobkyňi 19.824,29 eur. O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP. O nároku na náhradu trov konania štátu rozhodol podľa § 396 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. d/, písm. f/ CSP a zároveň i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP. Namietal, že súd rozhodoval aj o veci nepatriacej do BSM, ktorá bola v tom čase riešená v inom, už začatom konaní, súd prvej inštancie nevykonal ním navrhované dokazovanie a to bez akéhokoľvek odôvodnenia a tým nedostatočne zistil skutkový stav veci. Bol názoru, že odvolací súd urobil jednostranný výber dôkazov v prospech žalobkyne pri požiadavke disparitného vyporiadania BSM. Uviedol, že pri spornom zahrnutí sumy 8.367,67 eur a 3.995,60 eur do masu BSM odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil neprípustnými domnienkami a urobil neakceptovateľný jednostranný výber dôkazov v prospech žalobkyne. Poukázal na skutočnosť, že odvolací súd nemal dôvod odkloniť sa od ustálenej rozhodovacej praxe a mal rozhodnúť disparitu v súlade s jeho návrhom. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 207/2019 a stanovisko Obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Obpj 3/2008. Za otázku, ktorá ešte nebola dovolacím súdom riešená považoval otázku, či po zániku BSM má podľa § 150 Občianskeho zákonníka strana sporu povinnosť uhradiť do BSM náklady, ktoré boli z prostriedkov BSM vynaložené na získanie

akademického titulu strany sporu. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil, resp. zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalovaný v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

12. Najvyšší súd už vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu,

že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalovaného, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP je významný iba procesne nesprávny postup súdu (postup súdu, ktorý porušuje normy upravujúce civilný súdny proces), ktorým sa procesnej strane znemožňuje, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Zakladajúcim vadu zmätočnosti (a prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia) je ale výlučne len ten procesne nesprávny postup, ktorého dôsledky dosahujú (až) takú intenzitu, že porušujú právo na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Súd nemusí vykonať všetky dôkazy, ktoré navrhne strana sporu. O tom, ktoré dôkazy vykoná, rozhoduje súd. Musí však dbať o to, aby z dokazovania nevyklúčil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať rozhodujúcu skutkovú okolnosť významnú pre rozhodnutie. Ak sa súd rozhodne dôkaz nevykonať, musí to zdôvodniť v odôvodnení svojho rozsudku. Túto povinnosť v civilnom konaní ukladalo súdu výslovne už ustanovenie § 157 ods. 2 OSP a ukladá mu ju tiež § 220 ods. 2 CSP. S prihliadnutím na princíp rovnosti zbraní, ktorý sa nevyhnutne musí vzťahovať aj na zhromažďovanie skutkových podkladov významných pre rozhodnutie, je v situácii, v ktorej jedna z procesných strán nemá reálnu možnosť získať skutkové podklady potrebné za účelom naformulovania vhodného petitu žaloby, atakované jej právo na spravodlivý proces. Z objektívneho hľadiska je vtedy ohrozená základná spoločenská funkcia civilného procesu spočívajúca v poskytovaní ochrany subjektívnym právam, ktoré vyplývajú z náležite zisteného skutkového stavu. V takom prípade procesná možnosť súdu vykonať dôkaz, sa niekedy môže významovo blížiť až k povinnosti vykonať ho, prípadne vykonať aj iný než navrhovaný dôkaz alebo zvoliť iný vhodný procesný postup, ktorým sa predíde ohrozeniu spoločenskej funkcie civilného konania. Právna teória aj súdna prax v obdobných prípadoch používa na vystihnutie tejto procesnej situácie pojem „informačný deficit“ strany zaťaženej dôkazným bremenom, negatíva ktorého pre túto stranu môžu byť preklenuté tzv. vysvetľovacou povinnosťou strany nezaťaženej dôkazným bremenom (porovnaj napríklad 3Cdo/2/2016 a Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 697 až 700). Súd, ktorý zvolí vhodný procesný postup, ktorým sa preklenú tieto negatíva, sa tým nedostáva do pozície „právneho pomocníka strany“.

16. Náležité odôvodnenie, prečo sa súd prvej inštancie rozhodol nevykonať dokazovanie navrhnuté žalovaným malo so zreteľom na princíp rovnosti zbraní v danom prípade kľúčový význam. Súd prvej inštancie, napriek tomu, že žalovaný žiadal vykonať dokazovanie v tom smere, že uloží žalobkyni povinnosť, aby predložila súdu súpis a dôkazy, kde všade ku dňu zániku BSM mala ako vkladateľ alebo veriteľ uložené finančné prostriedky a v akej výške a požiadať Sociálnu poisťovňu o zaslanie kópií výplatných pások alebo mzdových listov žalobkyne za obdobie rokov 2009 - 2011 navrhované dokazovanie bez bližšieho odôvodnenia nevykonala, napriek tomu, že žalobca tvrdil, že bez preukázania týchto skutočností nie je možné náležite zistiť skutkový stav veci a v priebehu celého konania namietal, že zo strany žalobkyne dochádzalo počas trvania manželstva k utajovaniu jej finančných prostriedkov, o ktorých v dôsledku oddeleného hospodárenia počas trvania manželstva nemal vedomosť.

17. Podľa § 384 ods. 2 CSP môže odvolací súd doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonala súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla. Napriek tomu, že

žalovaný v odvolaní (č. 1. 615 spisu) zdôraznil odvolaciemu súdu význam jeho návrhu na doplnenie dokazovania, ani odvolací súd jeho návrhu nevyhovel.

18. Ako už vyslovil najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018 a 5Cdo/107/2019 procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) tiež, pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak rozhodnúť mohol, ale neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

19. Procesný postup súdov nižších inštancií, ktorým odmietli vykonať žalovaným navrhovaný dôkaz, mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci z hľadiska tvrdení žalobkyne. Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ústavy, a to s poukazom aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 332/09. V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie účastníkom konania navrhovaného dôkazu by ho oproti druhému účastníkovi konania znevýhodňovalo. Bolo preto povinnosťou súdov vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalovaného (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 168/2019).

20. Dovolací súd uzatvára, že pokiaľ súdy nižších súdov dospeli k záveru, že navrhované dôkazy nebolo potrebné vykonať, bolo ich povinnosťou v odôvodnení svojich rozhodnutí uviesť, z akých dôvodov návrhom na vykonanie dokazovania nevyhoveli, resp. uviesť ich bezvýznamnosť alebo irelevantnosť. Strana sporu musí dostať odpoveď na svoju otázku, z akých dôvodov nebolo vyhovené jej návrhom na vykonanie dokazovania. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovaného procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a dovolateľ v ňom dôvodne namieta ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.